

บทที่ 6

สรุป

กระบวนการวิเคราะห์วาทกรรม ไม่ใช่อะไรอื่นนอกจากการศึกษาเรื่องอำนาจ เป้าหมายของการวิเคราะห์วาทกรรม ก็คือ การเปิดเผยให้เห็นถึงเทคนิค และการปฏิบัติกรของอำนาจในระดับต่ำสุด นั่นคือ อำนาจที่ไม่ได้ปรากฏให้เห็นในรูปของการใช้กำลัง การข่มขู่ให้เกรงกลัวหรือในรูปของสถาบันที่เป็นทางการ หรือในฐานะเครื่องมือกลไกอำนาจของรัฐ แต่เป็นอำนาจในรูปของกฎเกณฑ์ซึ่งทำการผลิตหรือเอื้อให้ชุดของถ้อยแถลงหรือองค์ความรู้หนึ่งๆมีความเป็นไปได้

การเปิดเผยให้เห็นถึงเจตจำนงที่มุ่งสู่การเถลิงอำนาจ (the will to power) ของวาทกรรมสามารถกระทำได้โดยการสืบค้นหาจุดที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์เข้าด้วยกัน และศึกษาแบบแผนหรือเทคนิควิธีการในการอธิบายเหตุการณ์หนึ่งๆให้มีความน่าเชื่อถือ เป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้า ซึ่งในท้ายที่สุดได้สถาปนาให้คำอธิบายเช่นนั้นกลายเป็นระบอบความจริงของสังคม

ภารกิจของผู้วิเคราะห์วาทกรรมจึงเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและความรู้ ผู้วิเคราะห์วาทกรรมต้องชี้ให้เห็นว่าอำนาจถูกถักทอ(interwoven)ให้มีความเกี่ยวข้องกับความรู้หรือความสัมพันธ์ทางสังคมในด้านต่างๆ เช่น ระบบการผลิต สถาบันครอบครัวและระบบความสัมพันธ์อันญาติมิตร แบบแผนและพฤติกรรมทางเพศ หรือแม้แต่ ระเบียบการจัดวางความสัมพันธ์เชิงอำนาจโดยตรงอย่างทฤษฎีความรู้เรื่องสิทธิหรือสิทธิมนุษยชนได้อย่างไรหรือในแง่มุมไหนเป็นพิเศษ นอกจากนี้ผู้วิเคราะห์ต้องอธิบายลักษณะของอำนาจที่มีเป้าหมายอยู่ที่การวางเงื่อนไขเพื่อเข้าไปทำการควบคุมและครอบงำ (domination) และถูกใช้ในฐานะเครื่องมือหรือยุทธศาสตร์มากกว่าจะเป็นผลประโยชน์ท้ายสุดด้วยตัวของมันเอง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็เปรียบเสมือนการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงวาทกรรมเข้าไปศึกษาประวัติศาสตร์สิทธิมนุษยชน การศึกษาความเป็นไปได้ของชุดเหตุผลหรือชุดถ้อยแถลงที่ทำการสนับสนุนสิทธิมนุษยชนจึงเป็นการเข้าไปสำรวจชุดของถ้อยแถลงนั้นในฐานะกลไกหรือเครื่องมือในการห้ามปราม กดปราบ กีดกัน ครอบงำ มนุษย์ หรือในรูปของความสัมพันธ์ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง การต่อต้านและถกเถียง เพื่อที่จะแย่งชิงอำนาจ

ผู้เขียนได้พยายามแสดงให้เห็นถึงบริบทการก่อตัวขึ้นของแนวคิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะที่คนทั่วไปเข้าใจและรับรู้กันว่าแบ่งออกเป็นสามยุค ว่าเป็นเพียงมุมมองหรือแนวคิดอันหนึ่งซึ่งผ่านการขัดเกลาและตกแต่งให้สมบูรณ์แบบมาแล้วเท่านั้น การอธิบายให้เห็นถึงการต่อสู้ แข่งขันและถกเถียงกันระหว่างรัฐและชนชั้นนำภายในรัฐกับสังคมอันหมายรวมถึงปัจเจกชนแต่ละคนและชุมชน

ชนจึงมีจุดประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่า แนวคิดสิทธิมนุษยชนในแบบที่เถลิงอำนาจอยู่ในปัจจุบันได้ใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ในการผูกขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน กำหนดรายการแห่งสิทธิเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกีดกัน ห้ามปราม กดปราบความรู้เกี่ยวกับสิทธิในแบบที่แตกต่างออกไปไม่ให้มีพื้นที่ในการแถลงความหมายหรือแสดงตนว่ามีอำนาจในการวิพากษ์วิจารณ์ ผู้เขียนเห็นควรที่จะสรุปเนื้อหาทั้งหมดของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยการอธิบายถึงลักษณะที่สำคัญของอำนาจใน 3 ประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

1. ประวัติศาสตร์ที่ถูกสร้างในนามแนวคิดสิทธิมนุษยชน
2. ยุทธศาสตร์และเทคนิคของอำนาจในการสร้างความเป็นเหตุเป็นผล
3. กระบวนการปลดปล่อยความรู้ชายขอบเกี่ยวกับสิทธิ

1. ประวัติศาสตร์ที่ถูกสร้างในนามแนวคิดสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่คนส่วนใหญ่รู้จักกันโดยทั่วไปได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ สิทธิในการครอบครองทรัพย์สิน สิทธิในที่จะได้รับความเท่าเทียมกันและได้รับการปฏิบัติตามกระบวนการทางกฎหมาย และสิทธิในการเลือกตั้ง ไม่ใช่ความจริงที่มีอยู่เดิม หากแต่ได้รับการอธิบายเสมือนหนึ่งปัจจัยจำเป็นขั้นพื้นฐานจากรากฐานเชิงเหตุผลนิยมในศตวรรษที่สิบเจ็ด โดยเฉพาะการอ้างอิงว่าสิทธิของมนุษย์นั้นเป็นสิทธิตามธรรมชาติ และการที่มนุษย์ได้รับมาซึ่งสิทธิเป็นเพราะมนุษย์นั้นมีเหตุผลและมีศักดิ์ศรีแตกต่างกับสัตว์อื่นๆ รากฐานเชิงเหตุผลนิยมดังกล่าวถูกโต้แย้งจากการนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความไม่ลงรอยระหว่างนักปรัชญาการเมือง ซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าแนวคิดสิทธิของมนุษย์เป็นเพียงยุทธศาสตร์อันหนึ่งในการสร้างความชอบธรรมให้กับการขึ้นเถลิงอำนาจของชนชั้นนำ หรือรองรับการขยายตัวและการเติบโตของตลาด นอกจากนี้ยังได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางว่าคำอธิบายในลักษณะดังกล่าวตกอยู่ภายใต้ระเบียบเดียวคือ แบบแผนของวัฒนธรรมความคิดแถบตะวันตก

นัยสำคัญการสร้างทฤษฎีสิทธิธรรมชาติในยุคศตวรรษที่ 17 ก็คือ การสถาปนาให้เกิดสภาวะความเป็นปัจเจกหรือปัจเจกชนนิยม (individualism) และเป็นการกลับด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจให้ดูเสมือนว่าประชาชนเป็นใหญ่หรือเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเนื่องจากแนวคิดดังกล่าวได้จินตนาการถึงสภาวะก่อนที่มนุษย์จะรวมตัวกันเป็นสิ่งคมว่า มนุษย์ได้ครอบครองซึ่งสิทธิในชีวิตและทรัพย์สินโดยธรรมชาติ และเพราะเหตุผลบางประการมนุษย์จึงได้ทำการมอบสิทธิดังกล่าวให้แก่รัฐ ดังนั้นรัฐหรือผู้ปกครองต้องอยู่ภายใต้อาณัติของประชาชน สิทธิของมนุษย์ซึ่งประกาศในคำแถลงการณ์หลายฉบับในช่วงเวลานั้น จึงกลายเป็นแนวคิดหลักซึ่งระบุว่ากษัตริย์หรือผู้ปกครองจะไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดชะตาชีวิตหรือความเป็นไปของประชาชนโดยไม่มีเงื่อนไขอีกต่อไป อย่างไรก็ตามประชาชนในที่นี้ไม่ได้ครอบคลุมถึง มนุษย์ทุกคนเนื่องจากประชากรที่เป็นหญิงยังถูก

กีดกันออกจากการได้รับสิทธิบางประการ โดยเฉพาะสิทธิในการเลือกตั้ง และเห็นจะมีแต่ประชาชนที่เป็นชนชั้นนายทุนที่ได้รับผลประโยชน์จากการอ้างสิทธิดังกล่าวอย่างเต็มที่เนื่องจากสิทธิของปัจเจกชนในการครอบครองทรัพย์สินส่วนตัวได้เปิดช่องทางให้กลุ่มพ่อค้าสามารถทำการสะสมทุนของตนได้โดยไม่มีอุปสรรคกีดขวางจากระบบความสัมพันธ์เดิมหรือระบบศักดินา (รายละเอียดกรุณาดูบทที่ 3)

หลักฐานที่ชัดเจนอีกอันหนึ่งซึ่งตอกย้ำว่า แนวคิดสิทธิธรรมชาติเป็นเพียงการจินตนาการหรือถูกสมมุติขึ้น ก็คือ ความขัดแย้ง หลักันและแตกแยก ไม่ลงรอยในตัวเอง มีผู้วิเคราะห์ไว้ว่า สิทธิธรรมชาติไม่ได้มีความหมายหรือนัยสำคัญอันใดเลย เป็นเพียงจากความสับสนที่เกิดขึ้นท่ามกลางการต่อสู้ระหว่างโลกทัศน์ที่มีอยู่เดิมคือ กฎธรรมชาติ ซึ่งกำหนดให้มนุษย์เป็นเพียงองค์ประกอบเล็กๆภายใต้จักรวาลอันยิ่งใหญ่ และการปรากฏตัวของโลกทัศน์ใหม่ที่เรียกกันว่า โครงการแห่งเหตุผลและความรอบรู้ (Enlightenment Project หรือ The Age of reason) ซึ่งมองว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล เป็นผู้ที่มีเหตุผลและมีศักดิ์ศรีของตัวเอง

การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความผิดพลาดที่เกิดจากการอ้างรากฐานเชิงเหตุผลนิยมไม่ว่าจะเป็นสิทธิธรรมชาติหรือความเป็นมนุษย์ที่มีเหตุผลและศักดิ์ศรี มีอยู่อย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา (ดูคำวิจารณ์เกี่ยวกับสิทธิธรรมชาติของล๊อคโดยเบิร์กและเบนธัมในบทที่ 3 และมาร์กซ์ในบทที่ 4 และข้อวิจารณ์เกี่ยวกับความมีเหตุผลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคานท์โดยนิชเซต์ ดอสทรอฟสกี และแมคอินไทร์) แต่กลับไม่ได้รับการบรรจุไว้ในประวัติศาสตร์สิทธิมนุษยชนโดยทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากข้อวิพากษ์วิจารณ์เหล่านั้นไม่เป็นไปในทางสนับสนุน หรือทำให้แนวคิดสิทธิมนุษยชนน่าเชื่อถือ ในปัจจุบันหน้าที่หลักๆของ สิทธิธรรมชาติหรือแนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ก็คือการปฏิบัติตนให้เป็นเสมือนระบบอ้างอิงทางศีลธรรมให้แก่แนวคิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งยังคงต้องการเล่าเรื่องราวที่มีจุดเริ่มต้นและจุดจบที่ชัดเจน สามารถเรียงร้อย ประติดปะต่อให้มีความกลมกลืนและต่อเนื่อง

สิทธิมนุษยชนในฐานะบรรทัดฐานหรืออุดมการณ์ทางการเมืองของโลกที่ปรากฏมากมายหลายรายการในปฏิญญา กติกาหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศต่างๆในปัจจุบัน เพิ่งจะได้รับการกล่าวถึงหลังเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่สองนี้เอง ก่อนหน้านั้นไม่มีใครสามารถหาคำอธิบายที่ดีพอในการต่อต้านและประจานพฤติกรรมการค้าล้าสมัยเผด็จการ หรือกระทำทารุณกรรมแก่มนุษย์ พฤติกรรมอันโหดร้ายดังกล่าวยังได้รับการถือปฏิบัติว่าเป็นกิจการภายในของรัฐใดรัฐหนึ่งที่รัฐภายนอกไม่สามารถเข้าไปแทรกแซง ต่อต้านตัดสินหรือลงโทษได้ กระทั่งมีการประกาศถึงหลักเสรีภาพ 4 ประการ โดยประธานาธิบดี แฟรงคลิน ดี รูสเวลท์ในปี 1943 จึงได้เริ่มมีการดำเนินการร่างกฎบัตรเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศที่จะทำหน้าที่เป็นสถาบันในการสร้างความสมานฉันท์

และสันติภาพรวมถึงร่างคำประกาศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขึ้น หลังจากที่มีฝ่ายอเมริกาสามารถประกาศชัยชนะในการทำสงครามอย่างเด็ดขาดในปี 1945 และความโหดร้ายทารุณของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวาง อุดมการณ์สิทธิมนุษยชนจึงค่อยๆได้รับการกล่าวถึงในฐานะบรรทัดฐานทางด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ทั้งยังดำรงสถานะเป็นกฎหมาย,ระเบียบปฏิบัติทางด้านการเมืองระหว่างประเทศนับแต่นั้น โดยมีสถาบันหรือองค์การระหว่างประเทศอย่างเช่น สหประชาชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประธาน (subject) ในกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน หรือเป็นผู้มีสิทธิอันชอบธรรมในการบังคับใช้มาตรการหรือบทบัญญัติทั้งหลายบริบททางด้านการเมืองและการปกครองของตะวันตกโดยเฉพาะในศตวรรษที่ 17-18 ได้สร้างเงื่อนไขที่กำหนดความหมายของสิทธิมนุษยชนให้จำกัดอยู่ในสองขอบเขต ได้แก่ การได้มาซึ่งเอกสิทธิ์บางอย่าง และการที่เอกสิทธิ์นั้นได้รับการยืนยันความชอบธรรมโดยกฎหมาย การได้มาซึ่งเอกสิทธิ์ (entitlement) บางอย่าง อันถือเอาการตอบสนองความต้องการของปัจเจกชนเป็นจุดหมายสูงสุดเงื่อนไขดังกล่าวได้ทำให้การแสดงออกของสิทธิมนุษยชนในตะวันตกมีลักษณะของการเรียกร้องให้ได้มาหรือให้มีการปกป้องผลประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นสำคัญ โดยต้องมีผู้รับผิดชอบหรือผู้ปฏิบัติตามในฐานะฝ่ายรับรองความถูกต้องของการเรียกร้องหรือปกป้องผลประโยชน์นั้น กฎหมายจึงเข้ามามีส่วนสำคัญในการประทับตรายืนยันและกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่าใครจะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้สิทธินั้นบรรลุผล สิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมถึงสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมหลายรายการก็เข้าข่ายหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยผู้ถือสิทธิส่วนใหญ่คือปัจเจกชนที่เรียกร้องให้รัฐเป็นผู้มีหน้าที่ปกป้องไม่ให้มีการละเมิดหรือเรียกร้องไม่ให้รัฐทำการละเมิดเสียเอง หรือให้รัฐทำการยับยั้งปัจจัยขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น ปัจจัยสี่ การดูแลรายได้ขั้นต่ำ สวัสดิการและการคุ้มครองแรงงาน รวมถึงมาตรฐานทางการศึกษา

แต่การกล่าวถึงเงื่อนไขเรื่องเอกสิทธิ์ของปัจเจกชนกับกฎหมายว่ามีความสำคัญที่สุดในฐานะเกณฑ์กำหนดความหมายสิทธิมนุษยชนอาจจะยังไม่ชัดเจนเพียงพอ หากปราศจากการบรรยายรายละเอียดของการต่อสู้หรือการปฏิสังสรรค์ทางอำนาจระหว่างรัฐหรือชนชั้นนำกับประชาชนและแยกแยะให้เห็นยุทธศาสตร์หรือเทคนิคที่แต่ละฝ่ายใช้ในการมุ่งสู่เป้าหมาย เนื่องจากการต่อสู้ต่อรองเพื่อแย้งชิงอำนาจในการแถลงความหมายนี้จะช่วยอธิบายว่าทำไมวาทกรรมหรือชุดความรู้ชุดดังกล่าวจึงมีพลังในการอธิบาย หรือถึงขั้นเป็นสถาปนาตนขึ้นเป็นองค์ความรู้หลัก (episteme) และกดปราบ (suppress/subjugate) วาทกรรมอื่น

2. ยุทธศาสตร์และเทคนิคของอำนาจในการสร้างความเป็นเหตุเป็นผล

กว่าที่วาทกรรมหรือแบบแผนในการอธิบายเหตุการณ์หนึ่งๆจะได้รับอำนาจในการแปลงความหมาย จำเป็นต้องผ่านกระบวนการต่อสู้ต่อรองกับชุดของเหตุผลอื่นๆที่อธิบายเหตุการณ์เดียวกันแตกต่างกันออกไป การบัญญัติความหมายและรายการสิทธิมนุษยชนนั้นก็ไม่ได้ต่างกับภาคปฏิบัติการของวาทกรรมชนิดอื่น คือ เต็มไปด้วยการต่อสู้ต่อรอง ตกเถียงระหว่างขั้วอำนาจฝ่ายต่างๆ และท่ามกลางปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจเหล่านั้น เราอาจพบภาคปฏิบัติการสำคัญของวาทกรรมอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. มีการกีดกัน ห้ามปรามชุดคำอธิบายอื่น โดยชุดของคำอธิบายหรือชุดของเหตุผลที่มีอำนาจจะสามารถทำการแบ่งส่วน จัดประเภท วิพากษ์วิจารณ์ จัดระเบียบ ไปจนกระทั่งปฏิเสธแบบแผนคำอธิบายอื่นให้หมดความถูกต้อง กลายเป็นความรู้ที่ผิด หรือไม่ใช่ความจริง

2. ชุดคำอธิบายที่จะสามารถตรึงตัวเองอยู่ได้ในสังคมอย่างชอบธรรมจะต้องผ่านพิธีกรรมบางอย่างให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์น่าเชื่อถือ เช่น พิธีกรรมทางศาสนา บางส่วนผ่านกฎเกณฑ์ของกฎหมายเพื่อให้ชุดคำอธิบายนั้นมีความบริสุทธิ์ หรือทำให้การต่อต้านจากชุดเหตุผลอื่นไม่สามารถปฏิบัติการได้

ในช่วงของการเคลื่อนไหวเรียกร้องเพื่อให้ขยายขอบเขตของสิทธิมนุษยชนให้ครอบคลุมถึงสิทธิของผู้ใช้แรงงาน และความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ ได้มีการผลิตแบบแผนอีกชุดหนึ่งในการอธิบายความหมายของสิทธิมนุษยชนโดยกลุ่มประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสังคมนิยมมาร์กซิสต์ เช่นเดียวกับทฤษฎีสิทธิของมนุษย์ในยุคก่อนหน้าสิทธิทางเศรษฐกิจสร้างความชอบธรรมให้กับคำอธิบายของตนโดยการอ้างอิงกับความรู้ของนักปรัชญาการเมืองที่สำคัญขณะนั้น(คาร์ล มาร์กซ์) ซึ่งเน้นความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคมโดยรวมในรูปของการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันก็กล่าวโจมตีว่าสิทธิทางการเมืองและสิทธิของพลเมืองว่าเป็นเพียงเครื่องมือของชนชั้นนายทุนในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวโดยที่ไม่คำนึงถึงความมั่งคั่งของสังคมส่วนรวม ฝ่ายชาติมหาอำนาจเสรีนิยมซึ่งต้องการจะรักษาสถานะของสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมืองไม่ให้ตกต่ำลงไปกว่าเดิม เนื่องจากชุดประวัติศาสตร์สิทธิพลเมืองเป็นเสมือนรากฐานทางความคิดที่ส่งเสริมความชอบธรรมของระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ก็ได้ทำการวิพากษ์วิจารณ์ตอบโต้กลุ่มประเทศมหาอำนาจฝ่ายสังคมนิยมด้วยการสร้างระเบียบในการพูดถึงสิทธิมนุษยชน จัดประเภทสิทธิที่เป็นไปได้และสิทธิที่เป็นเพียงความเพ้อฝันหรือสิทธิที่ไม่แท้

ในกระบวนการร่างคำประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ชาติตะวันตกได้ประกาศเจตจำนงออกมาอย่างชัดเจนว่าต้องการให้ปฏิญญาดังกล่าวเป็นเสมือนล้าเนาคัดลอกคำประกาศว่าด้วยสิทธิในยุคก่อนหน้า การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการวางระเบียบแบบ

แผนและเป้าหมายที่ควรจะเป็นเมื่อมีการกล่าวถึงสิทธิมนุษยชน เทคนิคหรือยุทธศาสตร์อันดับต่อมาคือความพยายามที่จะจัดแบ่ง หรือแยกแยะสิทธิมนุษยชนออกเป็นสิทธิที่แท้และสิทธิเทียมหรือสิทธิที่เป็นเพียงความปรารถนาในสิ่งที่ฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็น กฎเกณฑ์สำคัญที่จะบ่งบอกว่าสิทธิประเภทใดมีความจริงแท้หรือไม่ล้วนแล้วแต่เป็นหลักเกณฑ์ตามวัฒนธรรมทางความคิดแบบตะวันตกแทบทั้งสิ้น เช่น ความเป็นสากล การสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะมีกฎหมายรับรอง หรือลักษณะของสิทธิที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยนัยนี้สิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมืองจึงถูกจัดให้เป็นสิทธิประเภทแรกที่ดีกว่ามีความถูกต้อง เพราะมีความเป็นสากลและสามารถมีผลทางกฎหมายบังคับใช้ได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง

นอกจากนี้เนื้อหาของสิทธิพลเมืองก็ครอบคลุมถึงปัจจัยจำเป็นขั้นพื้นฐาน นั่นคือ การมีชีวิตอยู่และการได้ครอบครองทรัพย์สินตรงข้ามกับสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเรียกร่องผลประโยชน์ให้แก่ชนชั้นผู้ใช้แรงงานเป็นหลักไม่ใช่แก่มนุษย์ทุกคนทั่วโลก ทั้งการบังคับใช้ก็เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากกฎหมายในแต่ละรัฐยังไม่ได้ให้การรับรองอย่างทั่วถึง ส่วนเนื้อหาของสิทธิทางเศรษฐกิจก็เป็นเพียงการเรียกร้องในสิ่งที่ฟุ่มเฟือย ไม่มีความจำเป็น และบางครั้งก็เกินขีดความสามารถของรัฐจะจัดการให้ได้ เช่น สิทธิในการได้รับค่าจ้างตอบแทนในวันหยุด (holidays with pay) คำวิพากษ์วิจารณ์ทั้งหลายเหล่านี้เป็นเพียงยุทธศาสตร์ในการกันเขตหรือควบคุมวาทกรรมอื่น อันที่แท้จริงแล้วไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์หรือข้อวินิจฉัยใดที่ปราศจากอคติหรือผลประโยชน์ เนื้อหาของสิทธิทางเศรษฐกิจนั้นหลากหลายมากกว่าจะเป็นเพียงสิทธิของผู้ใช้แรงงานและอาจไม่จำเป็นต้องให้รัฐเข้ามาหยิบยื่นสวัสดิการหรือสูญเสียงบประมาณมากมายเพียงเพื่อจะตอบสนองความต้องการที่ไม่จำเป็นอย่างที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ เพราะหากพิจารณาจากเกณฑ์หลักที่กำหนดขอบเขตความหมายของสิทธิทางเศรษฐกิจนั่นคือ หลักการสังคมนิยม จะทำให้เข้าใจได้ว่าสิทธิทางเศรษฐกิจเพียงแค่อำนาจและการกระจายอำนาจและทรัพยากรอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมเท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่าสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในปฏิญญาสากล คือผลพวงของการต่อสู้และต่อรองของอำนาจ โดยการใช้เทคนิคและยุทธศาสตร์ทางวาทกรรม เพื่อแย่งชิงพื้นที่ในการนำเสนอความรู้และความจริง ข้อสรุปประการหนึ่งจากการศึกษาการก่อตัวของสิทธิทางเศรษฐกิจก็คือ ไม่มีอำนาจใดที่เมื่อแสดงความต้องการเถลิงอำนาจหรือครองความเป็นใหญ่แล้วจะไม่ได้รับการต่อต้านถึงกระนั้นต้องยอมรับว่าพลังในการอธิบายของสิทธิทางเศรษฐกิจนั้นไม่ได้เข้าใจสถานการณ์ความขัดแย้งขณะนั้นในฐานะ "การต่อสู้เชิงวาทกรรม" มากไปกว่า "การต่อสู้เชิงอุดมการณ์" ทำให้ในท้ายที่สุดชุดของเหตุผลของสิทธิทางเศรษฐกิจค่อยๆหมดความน่าเชื่อถือและสลายตัวลงไปพร้อมๆกับกฎเกณฑ์ที่ผลิตมันขึ้นมานั่นคือ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบสังคมนิยม

ความแตกต่างของการต่อสู้เชิงอุดมการณ์ กับการต่อสู้เชิงวาทกรรมอาจจะพิจารณาได้จาก สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกหลังจากนั้น เมื่อเริ่มมีการเคลื่อนไหวจากประชาชนในระดับรากหญ้าและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาในระบบทุนนิยมอุตสาหกรรม เรื่องราวคำบอกเล่าที่ค่อยๆถูกก่อร่างให้กลายเป็น ความรู้หรือความจริงจากชายขอบ ได้กลายมาเป็นหนึ่งในกระบวนการปลดปล่อยความรู้ที่ถูกกดทับหรือปิดกั้น ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะทำการวิพากษ์วิจารณ์และชี้แจงให้เห็นถึงข้อบกพร่องของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมรวมถึงนโยบายที่ไม่ชอบธรรมของรัฐบาล แต่ยังสามารถสร้างมุมมองในการเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเองเสียใหม่ และนำเอาชุดเหตุผลหรือวาทกรรมความรู้ที่ก่อร่างขึ้นจากความเข้าใจนั้นขึ้นมาทำการต่อสู้ในมิติที่แตกต่างออกไป กล่าวคือ ไม่ใช่การต่อสู้โดยการทำสงคราม หรือในทางอุดมการณ์แต่เป็นการต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์หรือในการแย่งชิงอำนาจในการแถลงความรู้และความจริง โดยยังคงมีรัฐและองค์กรธุรกิจเอกชนเป็นคู่ขัดแย้งหลัก ในส่วนต่อไปจะได้แจกแจงให้เห็นโดยสรุปว่าขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เกิดขึ้นในยุคหลังการพัฒนาให้ทันสมัยนั้น เข้ามามีส่วนต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายของสิทธิมนุษยชนอย่างไรบ้าง

3. กระบวนการปลดปล่อยความรู้ชายขอบเกี่ยวกับสิทธิ

สิทธิมนุษยชนในช่วงเริ่มต้นทศวรรษที่ยี่สิบเอ็ด ได้ถูกขยายความต่อเนื่องจากการเรียกร้องต่อสู้ของกลุ่มชนพื้นเมือง ชนกลุ่มน้อยที่เคยตกเป็นอาณานิคมและส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจากการพัฒนาตามระบบทุนนิยมเสรี การเรียกร้องให้คำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายทั้งทางด้าน เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความเชื่อกระทั่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ได้ทำให้บรรทัดฐานเดิมๆเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เช่น ต้องมีความเป็นสากล ได้รับการรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด หรือการเน้นความสำคัญแต่สิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมืองเป็นหลักนั้น ต้องสั่นคลอนและเริ่มหมดพลังในการอธิบาย ทิศทางของสิทธิมนุษยชนในยุคหลังการพัฒนาให้ทันสมัยหรือในช่วงของการครอบงำทางอุดมการณ์ทางการเมือง มีแนวโน้มที่จะกระจัดกระจาย แตกแยก และสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การเรียกร้องหรือปกป้องผลประโยชน์ส่วนบุคคล ดังเช่นที่ผ่านมา หากแต่มีลักษณะคล้ายกับเป็นการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือการเข้ามาทำข้อตกลงระหว่างรัฐ เอกชน บัณฑิตและชุมชน

เหตุที่กล่าวว่าสิทธิมนุษยชนมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหลังการพัฒนาของชาติเสรีนิยมและชาติสังคมนิยม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวาระในการขับเคลื่อนของขบวนการเคลื่อนไหวในระดับรากหญ้าหรือองค์กรประชาชนในระดับท้องถิ่นจากทุกภูมิภาคทั่วโลกโดยเฉพาะจากประเทศโลกที่สามหรือประเทศด้อยพัฒนา แถลงการณ์ของประชาชนเหล่านั้นเน้นไปที่การสร้างกฎเกณฑ์ในการจัดสรรทรัพยากรหรือจัดวางความสัมพันธ์เชิงอำนาจเสียใหม่ เนื่องจากในช่วง

เวลาที่ผ่านมามีความรู้กระแสหลักอย่างกระบวนการพัฒนาให้ทันสมัยตามชาติตะวันตก ได้ทำการควบคุม ปิดกั้น หรือผลักไล่ให้ความรู้หรือชุดคำอธิบายในระดับท้องถิ่นหมดความหมายหรือแม้กระทั่งไร้ที่ทางในการแสดงตัวตน ในขณะที่เดียวกันก็ได้ทำการผลิตซ้ำ ตอกย้ำ ความจริงเกี่ยวกับการพัฒนาให้จำกัดอยู่แค่เพียง การเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหรือการขยายตัวของทุน ด้วยการอ้างอิงหรืออธิบายควบคู่ไปกับชุดความรู้อื่นๆ เช่น ความมั่นคงและอธิปไตยของรัฐ หรือกระแสความรู้เกี่ยวกับโลกาภิวัตน์

คนชายขอบที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการดังกล่าว นับตั้งแต่กระบวนการก่อตั้งรัฐชาติ จนมาถึงกระบวนการพัฒนาตามอย่างชาติตะวันตก พยายามจะผลิตชุดคำอธิบายของตนขึ้นมาปะทะ ตอบโต้ กับชุดวาทกรรมกระแสหลัก โดยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจต่อตนเอง สังคม ชุมชน และสภาพแวดล้อมที่ตนอยู่อาศัยในเบื้องต้นแรก (แนวคิดเกี่ยวกับคนชายขอบเป็นตัวอย่างของการทำความเข้าใจต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมของประชาชนในระดับรากหญ้า) สิทธิมนุษยชนจึงถูกผูกโยงเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อเป็นการยืนยันอำนาจในการอยู่อาศัยและใช้ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นซึ่งถูกพราก แยกชิง โยกย้าย ทำลายโดยความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างรัฐกับทุน

สิทธิชุมชนเป็นตัวอย่างวาทกรรมจากภาคประชาชนที่เกิดจากการเรียบเรียงเรื่องราว และเชื่อมโยงระหว่างจารีตและธรรมเนียมปฏิบัติในอดีตกับการต่อสู้ในปัจจุบันเพื่อสามารถเข้าถึงกระบวนการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายในการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างชอบธรรม กฎเกณฑ์ที่ชาวบ้านใช้ควบคุมการใช้ทรัพยากร เช่น ป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ นัยหนึ่งก็คือเงื่อนไขหรือขอบเขตที่กำหนดความหมายเกี่ยวกับสิทธิ เนื่องจากเป็นการระบุว่าสมาชิกในชุมชนสามารถกระทำการสิ่งใดได้บ้าง และจะได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรของส่วนรวมได้อย่างไร โดยไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงคำว่า "สิทธิ" หรือ "สิทธิมนุษยชน" แม้แต่น้อย

ถึงกระนั้น แนวคิดสิทธิชุมชน ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก จากการยกตัวอย่างกรณีศึกษาเกี่ยวกับการต่อสู้ของชาวชุมชนป้อมมหากาฬที่ชูประเด็นสิทธิชุมชนขึ้นมาเป็นยุทธศาสตร์ทำให้เห็นว่า ความลักลั่นของสิทธิชุมชนอยู่ที่การกำหนดว่า อะไรคือชุมชน และอะไรคือความดั้งเดิม แนวคิดจากฝ่ายรัฐและฝ่ายประชาชนที่ต่อสู้กันในประเด็นดังกล่าวแม้จะยังหาข้อตกลงไม่ได้ แต่การถกเถียงดังกล่าวก็ได้เปิดประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งนั่นก็คือ สิทธิชุมชนอาจมีสาระครอบคลุมไปถึงสำนักร่วม จิตสำนึกสาธารณะ หรือการสร้างกฎเกณฑ์ร่วมกันเพื่อดูแลรักษาทรัพยากรร่วมกันจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะป็นรัฐ ปัจเจกชน เอกชนหรือชุมชนเองก็ตาม

นอกจากนี้การที่รัฐกับชุมชนยังคงต้องเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอทำให้การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์นั้นมักจะถูกอำนาจบิดเบือน ดัดแปลงให้ตกไปเป็นวาทกรรมของคู่ขัดแย้งได้โดยง่าย ดังที่ฝ่ายรัฐมักจะหยิบยกเอาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ความสามารถในการปกครอง

ตนเอง หรือชุมชนที่มีอิสระในการจัดการซึ่งเป็นชุดคำอธิบายจากฝ่ายประชาชนไปอ้างอิงเพื่อที่จะลดภาระความรับผิดชอบของรัฐ ในขณะที่เดียวกันทำให้รัฐสามารถเข้าไปกำกับ ควบคุมชุมชนได้อย่างชอบธรรมและต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์การยกย้ายถ่ายเทพลังอำนาจของวาทกรรมฝ่ายตรงข้ามมาเป็นของตนนี้ เป็นเทคนิควิธีประการสำคัญของรัฐเสรีนิยมปัจจุบันในการลดทอน ตัดตอนพลังการต่อสู้อันเข้มแข็งของชุมชนหรือภาคประชาชนด้วยการทำให้ชุมชนถูกการผนวกรวมเข้ามาอยู่ภายใต้เงื้อมมือของอำนาจรัฐ

ถึงกระนั้นกระบวนการปลดปล่อยความรู้ชายขอบหรือความรู้ที่ไม่ใช่กระแสหลักไม่ใช่ความจริงของสังคมขณะนั้น ยังคงมีความจำเป็นอย่างยิ่งอย่างน้อยเพื่อกระตุ้นให้สังคมได้เกิดการจุกคิด และตั้งข้อสงสัยกับความรู้ที่เข้าใจกันว่าจริงแท้โดยไม่ต้องมีข้อพิสูจน์ การเริ่มต้นตั้งคำถามกับสิ่งที่เป็นปกติ สิ่งที่คุณเคยหรือที่เป็นไปได้ต่างๆอันปรากฏอยู่รอบตัว จะนำไปสู่การวิเคราะห์วิพากษ์ทั้งตัวตนของตัวเองและความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับปัจจัยอื่นๆรอบข้าง ทำให้ประชาชนตระหนักรู้เท่าทันว่าเครื่องมือในการควบคุม ครอบงำตัวตนของเขาเองนั้นมีความเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ซับซ้อนและแยบยลมากกว่าเดิมเพียงไร ขณะนั้นเดียวกันกระบวนการปลดปล่อยความรู้ชายขอบยังสามารถทำให้เกิดทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้นแก่สังคมโดยรวม เป็นปัจจัยอันหนึ่งซึ่งช่วยขัดขวางการฟื้นคืนของเผด็จการ การผูกขาดไม่ว่าจะในทางปฏิบัติหรือในทางทฤษฎีความรู้

การศึกษาเงื่อนไขที่กำหนดความหมายและขอบเขตของสิทธิมนุษยชนในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ข้อสรุปว่า สิทธิมนุษยชนนั้นก่อรูปความหมายขึ้นตามบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ไม่ว่าจะความสัมพันธ์นั้นบางครั้งจะอยู่ในรูปของการต่อสู้ แข่งขัน หรือร่วมมือกันแต่ในท้ายที่สุดแล้วการปะทะประสานระหว่างความรู้และอำนาจจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงขอบเขตและความหมายของสิทธิมนุษยชน และอาจกล่าวได้ว่าในฐานะที่สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิประการหนึ่ง สิทธิซึ่งแท้จริงแล้วก็คือแก่นแกนของอำนาจ ดังนั้นการเข้ามาทำข้อตกลงเพื่อกำหนดตำแหน่งแห่งที่หรือขอบเขตความเป็นไปได้ของอำนาจระหว่างปัจเจก รัฐ หรือชุมชนก็คือเงื่อนไขที่กำหนดขอบเขตและความหมายของสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฝ่ายใดจะสามารถช่วงชิงอำนาจในการแถลงความหมาย หรือสร้างชุดคำอธิบายและสรรหากลยุทธ์เทคนิควิธีการต่างๆอันจะเป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ฝ่ายตนจากบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในขณะนั้นได้มากกว่ากัน

แม้ว่าเอกสิทธิ์ในการแถลงความหมายสิทธิมนุษยชนในปัจจุบันแม้จะยังอยู่ที่มหาอำนาจชาติตะวันตก(ในนามของสหประชาชาติ)เป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ได้หมายความว่าความรู้ที่ผลิตโดยผลประโยชน์เฉพาะด้าน(โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ) ชุดนี้จะยังคงสามารถเถลิงอำนาจได้อย่างไม่มีเงื่อนไข สถานการณ์การเคลื่อนไหวในระดับท้องถิ่นทั่วโลกในปัจจุบันคือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าความหมายของสิทธิมนุษยชนจะมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าเดิมบนฐานของความยอมรับและ

เคารพความแตกต่างนั้น นอกจากนี้การผลิตซ้ำผลการศึกษาและตีความ ความรู้ แนวคิดหรือทฤษฎี สิทธิหรือสิทธิมนุษยชนจากแหล่งอื่นๆที่ยังคงไม่ได้รับการเปิดเผย เช่น สิทธิมนุษยชนในสังคมพุทธ และอิสลาม หรือในชุมชนชายขอบอื่นๆ ควรต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะช่วยทลายความชอบธรรม ของโครงการการรวมศูนย์หรือผูกขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาดังกล่าว เป็นการเพิ่มเติมความสมบูรณ์ในแง่ของการได้รับความยืนยันทางทฤษฎีให้แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มากยิ่งขึ้นด้วย) นอกจากนี้ยังจะเป็นการเผยแพร่กระบวนการศึกษาเกี่ยวกับอำนาจในรูปของความรู้ ให้เป็นที่เข้าใจกันอย่างกว้างขวางมากขึ้นด้วย เนื่องจากอำนาจในลักษณะดังกล่าว (ในที่นี้เช่น การเข้ามาจัดระเบียบ จัดประเภทของความรู้) ได้เข้ามาควบคุมและครอบงำวิถีคิด วิถีปฏิบัติของ มนุษย์ในชีวิตประจำวันได้แทบจะยิ่งกว่าอำนาจที่มีลักษณะข่มขู่ ใช้กำลังหรืออำนาจที่เป็นทางการ อย่างเช่นอำนาจของรัฐ